

HETI SZEMLE.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre	— — — — —	3 frt — kr.
Félévre	— — — — —	1 frt 50 kr.
Negyedévre	— — — — —	— frt 75 kr.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre		2 frt.

Felelős szerkesztő:
Dr. BUZA SÁNDOR.
A lap kiadója:
A „PÁZMÁNY-SAJTÓ.”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések, stb. a „Pázmány-sajtó” címére küldendők. (Deák-tér 29. sz.)
Hirdetések jutányos árban vétetnek fel.

A lap megjelenik minden kedden.

A politikai helyzet.

A Szapáry-kormány lemondott és az új miniszterium alakításával Weckerle pénzügyminiszter bízott meg. Ez a múlt hét legnevezetesebb eseménye.

Furcsa históriája van ennek a kormányváltásnak.

A mennyire a zavaros állapotokból kivehető, így adhatjuk elő genesisét.

Midőn annak idejében Tisza Kálmán megbukott, egy szerencsétlen rendeletet, a februárit, hagyta szomorú örökségül utódjára.

Ez a szerencsétlen rendelet fenekestől felforgatta az eddig úgy a hogy fennállott békét az egyház és felekezetek közt, amint ezt Simor hgprimás előre megmondta.

Három évig hasztalan kísérletezett a kormány, hogy az önkészítette hinárból kiszabaduljon a rendelet visszavonása nélkül, a mely pedig az egyedüli út lett volna a béke helyreállítására. De ezt a protestansok miatt nem akarta tenni. Mászt pedig nem tudott tenni az utolsó pillanatig.

Ekkor és csakis ekkor a szabadelvű pártnak legbefolyásosabb

protestans zöme, Tisza Kálmán és Szilágyi vezetése alatt fölszínre hozták a kötelező polgári házasság eszméjét, a mely szerintök egy csapásra megszüntetne minden bajt és vizályt.

A miniszterek sűrűn tanácskoznak, megoszlanak, a király maga is ellenzi a tervet s hetekig tartotta magát a hir, hogy Csáky és Szilágyi kilépnek a kormányból s a katolikusok lelkiismeretét számbavevő valamely új, de még eddig napvilágra nem jött megoldás volt kilátásban.

Ekkor megindul a protestansok mozgalma a kerületekben a kötelező polgári házasság mellett. Tisza Kálmán a protestansok vezére, protestans vezérkarával óriási agitációt fejt ki a szabadelvű pártnak és a szabadelvűség jelszavával összeverbuvál köztök egy lármás többséget, mely kész Szapáry ellen is fordulni, ha nem a kötelező polgári házasság engedélyével jön le Bécsből. És e végből sikerül megnyerni többet a tapasztalatlan és lanyha katolikusok közül is, a két Andrásyval az élükön és a receptióval kecsgetetett zsidókat Chorin vezetése alatt. Eképen sikerül neki, a mint szomorú emlékü kormányzata alatt annyiszor sikerült, a protestans felekezeti ér-

deket az általános államérdek és szabadelvűségnek sokakat megtévesztő palástja alá burkolni, amint erre a „Pester Loyd” és „Budapesti Hirlap” is nyiltan rámutatott.

Hiszen nagyon világos ez. Mert a kötelező polgári házasság semmi egyéb, mint a protestans házasságjog kiterjesztése az összes katolikusokra s annak behozatalával senki sem vesz semmit, csak kizárólag a kath. házasságjog töröltetik el. A protestansok fogják reánk katolikusokra erőszakolni a saját házasságjogukat, mert az övék már II. József patense óta lényegében semmi más egyéb, mint tiszta polgári házasság.

Szapáry látván az ellene megindult palota-forradalmat s nem lévén kilátása arra, hogy meggyöngült tekintélyével megküzdhet azzal, lemondott egész miniszteriumával, mely a polg. házassághoz kötő tárcáját.

A szabadelvű párt többségének pressiója alatt a király ő felsége elfogadja a lemondást és a győztes irány egyik képviselőjét, Weckerlet bizza meg a kormányalakítással, beleegyezvén egyszersmind — ha igaz — abba, hogy a polg. házasság behozatalának elvét kijelenthesse, sőt,

TÁRCZA.

Kenty szent János.

— Brev. Rom. 20. Octobr. —

Szép Ilkusban, Lengyelország földén
Élt vala egy jámbor, hősi nép;
Szívvel, hévvel papja ajkán csüggvén,
Isten óvta őt áldásakép!
Lengyel nép volt; hősi és erényes.
Isten vele volt, köztük lakott,
S neki Isten hős-erényben ékes
Pásztort adott, és ez János volt.

Szép Ilkusban minden esendes, néma,
Alszik már a falu népe rég'.
Csak egy házban csillan fény világa:
János, a szent ott imádkozék...
„Te hatalmas! Te dicső nagy Isten!”
— Így imázik hosszú éjeken —
„Adj erőt, oh adj áldást te nékem,
Vigy keresztül szenvedéseken!

Érettem te — itt e földön járván —
Senvedtél sok nappalt, éjeket;
Elmegyek és szent hazád bejárván,
Mindütt áldom érte szent neved.

A keresztben értem te meghaltál!
Hadd haljak meg érted én is ott:
Hol egy barbár tömeget megáldtál,
Mert az téged gunynyal halmozott!”

És nem nyugszik Istennek szent papja,
Jézusáért éltét adni kész;
Utra kel és jó népét elhagyja,
Alakja, im, már homályba vész...
Szép Ilkusnak népe szívszakadva
Nézte őt és sirva álla ott...
Mindhiába! Nem tér többé vissza,
Meghalni ment, halni távozott!

II.

„Ki az, ki a rengetegben
Szöröltönyben, mezitláb halad?
Vállán tán aranyat hordoz
Hogy úgy görnyed a nagy súly alatt?
„Nos fiuk, legyünk most résen!”
— Szól a hirnök — „ő meg nem szalad!
Fényt gyujts, hogy majd erre jöjjön
S nekünk hozza ő az aranyat!”

A banditák tova mennek,
Tüzet gyujtnak egy tisztás teren.
Körülülnek és áhitva
Várják: mikor jó az idegen!

Öreg éj van. János görnyed,
— Ő az, kit a bandita talált —

Kavicsot visz vállán zsákban...
Igy teszi meg gyalog nagy utját.

Utja hogy ne legyen könnyű:
Mezitláb megy ő, saruk hiján.
És hogy Jézusért szenvedjen:
Terhes zsák van kétoldalt nyakán.

Elfáradva szóttekint. S im,
Fény világa csillan messziről.
Arra tart a szent, remélve:
Jó ember az, s ő pihenni dől.

„Adjon Isten!” — „Isten hozott!”
— Jánosnak a vezér így felelt —
„Ülj le! Utas ember itten
Örökösen pihenésre lel!”

Undok röhej kél az élezre,
De a főnök folytatá tovább:
„A vendégség árát add meg,
Ki nem adja, megüljük torát.

János szótlán adja nékik
Köves zsákját, összes vagytonát.
„Nincs több?” „Ninesen!” Megesalódva
Küldik őt a banditák tovább.

Tova mennek ők is. — „Hallga!”
„Mi zaj ez a néma éjjelen?”
Futás hallszik és kiáltás:
„Várjatok meg!” S a szent megjelen.

ha igaz a hír, azt törvénybe is foglaltathassa.

Tombol örömeiben a szabadelvű párt. A szabadelvűség diadalának tekinti a vivmányt.

Most már meg van mentve a haza. Orvosolva lesznek a bajok. Helyre lesz állítva a súlyosan megzavart vallási béke.

Vajjon valóban úgy van-e?

Mi azt hiszszük, hogy nagyon korai még az öröm, ha annak alapját csak a polg. házasság behoza-tala képezi.

Nagyon, de nagyon sok tényezőt felejtettek ki a számításból, mint annak idejében a Szivák-féle javaslat elfogadásának örömmámorában.

Hol van ma Szivák? és az ő javaslata?

Ez az öröm nagyon hamis alapokra van fektetve.

Hamis a czégér, mely alatt örülnek. Mert az igaz szabadelvűség első követelménye a lelkiismeret tiszteletben tartása. A polgári házasság pedig, mely a házasságot szentségi jellegétől megfosztja, s egyszerű adásvevési szerződéssé alacsonyítja le, sokkal mélyebben bele nyúl a katolikusok lelkiismeretébe (Concil.-Trident. Sess. XXIV. can. 12. de matrim.) a februári hirhedt rendeletnél.

Nagyon hamis a szándék.

Helyre akarják állítani a megzavart békét, — és még nagyobb háborút idéznek fel.

Helyre akarják hozni a februári rendelet által a kath. lelkiismereten ejtett sérelmet, — és egy még nagyobb sérelmet akarnak állandósítani.

Hirdetik, Tisza Kálmán, a lelkiismereti kényszer magában foglaló rendelet megteremtője, hirdeti önmagának ellenmondó szájjal, hogy elítéli a kényszer alkalmazását vallási téren, — és saját felekezetének

„Im három pénzt még találtam :
Zsebjeimben három aranyat.
Bocsássatok meg, hazudtam ;
Mi tiétek, visszahoztam azt.”

Szóltan és bámulva néznek
A szentre a zordon banditák,
Kinek fénysugár övedzi
Égi sugár-tiszta homlokát.

Szól vezérök: „Te szent ember!
Visszaadjuk minden pénzedet ;
De miértünk is imádjad
Nagyhatalmu, csodás Istened!”

Element János. S vértanu bár nem lőn,
Szentül élt e földi sárhazán.
Szent az égben, es könyörg azért, ki
Vétkos bár, de megtér igazán.

Peér István.

Egy könyv olvasása közben.

Ista: RUPRECHT ALAJOS.

Bérezes Erdélynek alsó részében, távol a civilizált világtól, igen regényes vidéken töltöttem a nyarat. Magányos sétáimban valamely szebb kilátásu ponton megállapodva, zúgó fenyők árnyékában egy ledől fára vagy az illatos füre telepedve olvastam Kennan-nak Szibériáról irt munkáját.

házasjogját, a polgári házasságot forcirozza és ezzel a lehető legnagyobb állandó kényszer akarja behozni a kath. lelkiismeretre, mely soha sem fog beleegyezni a házasság szentségi jellegének megszüntetésébe.

Oh, nagyon, de nagyon korai az öröm, ott abban az ellentáborban.

A kérdéshez egy kis hozzászólása lesz még a katolikusoknak is, a valódi katolikusoknak, az egyháznak, a fő- és alpapságnak, a főrendiháznak, a népnek, annak a nagy hatalomnak, mely hatalmat vesz el és osztogat.

Mert az ne téveszsen meg senkit, hogy mivel a polgári házasságot az országgyűlés többsége kívánja, azt az egész ország és a nép kívánja. Hiszen azt sem tudja mi az. Majd lesz gondunk arra, hogy megtudja. A vita, a tárgyalás, a felvilágosítás még csak ezután fog igazán megindulni.

Az pedig még kevésbé téveszsen meg valakit, hogy mert az országban elég neves katolikusok is a polg. házasság mellett vannak, a katolikusok, bele fognak nyugodni.

Hja! sok oka van annak.

Ez a politikai generáció a fokozatosan dekatholizált egyetem jözefinistikus vagy többnyire protestans államjogászainak elveit szivta magába. Ebből az iskolából kerül ki, kath. egyetem hiányában, (Ime a sok mulasztás gyümölcse!) legtöbb jogászunk és politikusunk. Csuda-e, ha talán jóhiszeműleg egy követ fujnak ellenségeinkkel? Hány van ezenkívül köztük, kik csak viselik a kath. nevet? Hánynak jobb meggyőződését nyügözi le az érdek, pártélet és politika százkaru bilincse? Hány van elbódulva a jól meg nem értett szabadelvűség hujelszavától? Hány nyugtatja meg

Már e név: Szibéria! maga is megdöbbenéssel tölti el a szabadságszerető nép fiának szívet, mert e név összfooglalja a zsarnokság durva önkényének s százezrek irtóztató szenvedésének!

S mivé válik e megdöbbenés, ha e könyvet olvassuk, a melyben a valóság csuffá teszi a legtulesigázottabb képzeletet is!

A minnek eddig csak századrészt tudtuk vagy épen csak sejtettük, azt a maga borzasztó valóságában festi e könyv, a melyben e fáradságtalan amerikai újságíró személyes tapasztalatai alapján írja meg azt a szívet rázó nyomoruságot, hajmeresztő kínzásokat, hallatlan szenvedéseket, a melyeket a zsarnokság juttat osztályrészeül azon vakmerőknek, a sötét Oroszországban emberileg mernek érezni és gondolkozni; a kik óhajukat fejezik ki a civilizáció és szabadság édes levegője után, a melyet Európa többi, művelt része már régóta tele tudóvel szivhat magába.

Óriási bünlajstrom e könyv: könnyel és vérrel van írva annak minden lapja; a szegyennek pirját kergeti az ember arcán, a mikor fájának szegyenét olvassa, mely saját magát önfájában alacsonyítja le és gyalázza meg.

mozgolódó lelkiismeretét a külföldi kath. államok példája által, nem gondolva meg, hogy a polg. házasságot mindenütt csak forradalom és a protestans vagy szabadkőmives kormányok erőszaka kényszerítette rá a katolikusokra s az, amint id. Andrássy gróf tapasztalatára hivatkozva nyíltan kijelenté annak idején a főrendiházban, sehol sem vált be s mindenütt romboló és szomorú következményekkel járt s folytonos forrása az egyház és állam közötti áldatlan viszálynak.

Am az országgyűlés még ha többsége állana is a polg. házasság mellett, nem képviselője e kérdésben az ország akaratának. És legkevésbé van joga s mandatumma erre a szabadelvű pártnak.

A polgári házasságot nem tüzte ki programjául a választásokon.

Ily fontos kérdésben, mely oly mélyen nyul bele a lelkiismeretbe és társadalomba, a mely évezredek institutiót akar megsemmisíteni, hangzatos, ki nem próbált elméletek kedvéért méltán megköveteli az ország, hogy hallgassák meg őt is. Kívánja-e a házasság szentségi lerombolását?

Mindenek előtt az igaz parlamentarismusknak és jognak nevében követeljük az ország megkérdezését új választások által.

Ha nem teszik, tiltakozunk az erőszak ellen, és lesz gondunk arra, hogy az erőszakos hatalom tudatára jusson az ország tulnyomó többségét képező katholicismus valódi hangulatának.

Es látni fogják majd az erejének tudatára felébredt oroszánt, ezt a sokat ütött-tépett, megrugdalt katholicismust, fölkelni álmából, miután megunta már a sok méltatlan zaklatásokat.

Béke nem lesz a polgári házassá-

Eddig azt hittük, hogy csak a bombavető nihilisták, a véres kezű merénylők kerülnek Szibériába: e könyvből megtanuljuk, hogy ezek mellett Oroszország nemesebb részét sorvasztják ott halálra!

Egy óvatlanul kiejtett szó, mely a jelenlegi önkényuralmi rendszerrel való elégedetlenséget vagy a nyomasztó jelenből szebb jövő után való vágyat fejez ki, elégséges arra, hogy kihallgatás nélkül, egyszerű miniszteri rendeletre Szibériába juttasson oly fenkölt gondolkodásu, nemesen érző férfiakat és nőket, a kik szerencsésebb viszonyok között országuknak jelentékeny javára és dicsére válhatnak!

S micsoda sors vár rájuk!

Bilincsekbe vereten, félig ruhátlanul a legcsikorgóbb hidegben teszik meg ez utat rendeltetési helyökre, hogy ott szűk börtönökben ezrével összezsufolva, irtóztató piszok-és büzben vagy a kik betegek, a kórházaknak csufolt ronda istálókban, a hol rövid idő alatt a vasszervezet is elpusztul, vagy az ólombányák gyilkos levegőjében fejezzék be szenvedéseiket: a mikor a fizikai megsemmisüléshez az erkölesi is társul, hogy itt, ez undok helyeken kell tehetetlenül elszünyvedniök, holott vágyat és erőt éreztek magokban arra, hogy hazájok boldogításán munkálkodjanak.

ság jelszavával. Annyi most már kétségtelen bizonyossággal áll előttünk.

Hanem megkezdődik és csak most kezdődik meg igazán a szent harc, a mely meg fogja ifjítani a magyarországi katholicismust.

És ebben a harcban legszentebb hitünkért bizton számít az egyház minden hű fiának támogatására.

Bizalommal várjuk természetes vezérünk, a püspöki kar böles intézkedéseit s bátor lélekkel állunk készen megvívni a küzdelmet a protestantizmus és szabadkőművességgel szövetséget hamis liberalizmus egyházüldöző szelleme ellen.

Az igazság részünkön, mert Istentől kaptuk, segélyünk forrása kiapadhatatlan; mert örök. És ha leveretünk, időleges vereségünkől a végleges győzelem biztos reménye csillámlik.

A katakombák egyházától a Bismarck Canossájáig erről tanuskodik a világtörténelem.

Föl a küzdelemre hitünkért s hazánkért!

—z.

Zászlóbontás.

Lezajlottak immár az új főispán beiktatási ünnepének utolsó hullámai is. Még hallatszik ugyan itt-ott egy loreszanás s aztán elsimul minden s a csendes víz tükrön nyugodtan halad a két büszke hajó, a megye és város hajója, a kormányos biztos kezének vezetése alatt.

Vajjon lesznek-e ismét vihart jósító szelek? Tornyosolni fognak-e újra a hullámok, már-már össze csapva egymással? És a kormányosnak lesz-e elég ereje ismét csendet parancsolni a zajló tengernek? És a viharban nem fog-e egyik vagy másik hajó megviseltetni, vagy sérüléseket szenvedni?

Irtózáttal fordulok el a borzasztó képektől, melyeket Kennan oly kegyetlen szemléletességgel rajzol meg, s szemeimet üdülést keresve hordom szét a tájakon: fölöttem a napsugaras kék ég mosolyog, tekintetem szabadon suhan a fenyvesekkel borított hegyeken át egész a kék ködbe vesző látóhatárig — nem akadályozza a kilátást a börtön piszkos fala;

a szegény száműzöttek gyilkos miaznákkal terhelt, romlott levegője helyett tele szívom a havasoknak fenyőillattal fűszerezett levegőjével;

nem hallom itt a bilincsek szomoru, siró csörgését, hanem a fenyvesnek közepében játszi jókedvvel, csicseregve himbálózó apró énekeseit s a fürgén lejtő csermelynek ábrándozásba ringató halk csörgedezését:

életkedvvel teli, szabad, független embernek érzem magamat, a kit jelenleg még a társadalomnak sokszor üres vagy hazug konnivenziái sem nyűgöznek le s annál nagyobb a részvétem e szerencsétlenek iránt, kiket a kegyetlen sors sujtott oly érdemtellenül; annál nagyobb a felháborodásom a zsarnoki önkény ellen, a mely azokat tapossa le oly igazságtalanul, kik értetek szenvednek: h a l a d á s, s z a b a d s á g!

Ki tudná megmondani előre?

Ez mindenestre a kormányosnak, az új főispánnak rátermettségétől, tapintatától, kormányzói ügyességétől függ,

És e tekintetben mi biztatónak látjuk a jövőt, bár nem ragadtatunk el egészen annak fényes képe által.

A székhelykérdés küzdelme előre veti árnyékát. Ez a küzdelem kikerülhetlen. És annál nagyobbak ígérkeznek, mert dönteni fog hosszú időkre.

És épen az teszi borongóssá e jövőnek képét, mert akármelyik párt győzzön a vég-harcban, a vesztes fél megsínyli a másiknak győzelmét s végre is a megyének bármely része test a mi testünkől, vér a mi vérünkől. És azért egyiknek diadalán sines valami nagy okunk a módfeletti ujjongásra.

Az új főispán megígérte a semlegességet s ezzel, valamint a kormányzati teendőik legfőbb elveire vonatkozólag tett, valódi államférfiúi magaslaton álló nyilatkozataival, fellépésének módjával, lovagias egyéniségének vonzó erejével megnyerte elvi ellenségei legnagyobb részének nagyon nehezen kivívható bizalmát sőt rokonszenvét is.

Csak szólnia kellett s oszlottak a felhők s lecsendesedtek a felkorbácsolt hullámok, melyek a vihar erejével ki-kitörni készültek.

Mi is azokkal tartunk, a kik igen elhibázott s végzetes lépésnek tartják visszautasítani az őszintén nyújtott békejót s a megváltozott körülmények közt tett nyilatkozatokban ok nélkül bizalmatlankodva mintegy kihívni magunk ellen a hatalmat, anélkül, hogy már előre biztosak volnánk arról, vajjon van-e elég erő azzal a siker reményével diadalmasan megküzdeni.

A duzzogás, a meddő passivitás politikája volna az, amely felett, ha gyengébb részcseről jön, az erősebb könnyen napirendre térhet. Jobb e helyett a tett politikája. És az alapos bizalom már egy tett, mert bizalmat szül és termékenyítőleg hat.

Mi bizunk a férfi szavában, bizunk az igazság, a jog végleges diadalában. Bizunk az új főispán erélyes, böles és a megyét felvirágoztatni hivatott s oly szépen kifejtett politikájában.

Ohajtjuk, reméljük, hogy erélyes és böles kormánya alatt, ha az Isten hosszú évekig, teljes erőben tartja meg közöttünk magas állásában, a két székfoglalóban kifejtett elvei fényénél, a becsületesség, hazafiság, pártatlanság magasztos jelszavával egy közigazgatásilag jól rendezett minta-megyét alkot vármegyénkől.

Mert, bár a székhelykérdés a legkimagaslóbb ez idő szerint valamennyi kérdés között a megyében, a megoldandó szintén ily fontos, ha nem fontosabb kérdések egész halmaza áll megoldandóul, a közlekedés, visszabályozások, kisdédóvás, tanügy, jó s igazságos közigazgatás, a melyek az egész megye vállvetett támogatását és közreműködését kívánják.

Nem ismerjük az új főispán terveinek részleteit és sorrendjét, mert ő eddig csak az általános elveket fejté ki, azért amazokhoz nem is szólhatunk még.

De nem tehetjük, hogy alkotó, javító munkásságának nagyobb sikere érdekében ne ajánljuk szívesen elége figyelmébe, hogy mielőtt azok valóztatásához erélyesebben hozzáfogna, előbb attól a fő kérdéstől, a kedélyeket, pártokat, a munkásságot lekötő székhelykérdéstől szabadítsa föl e megye egyetemét, hogy megszűnjön a

pártoskodás végre, mely buzdító hatását oly sulyosan érezteti mindenütt s éreztetni fogja mindaddig, míg az a felszinen marad.

Hátra volna ezután a főispán böleségének, befolyásának s alkotó tehetségének második legfontosabb teendője: a székhelykérdésben legyőzött félnek, legyen az bármelyik, méltányos és lehetőleg egyenértékű recompensatiója.

Csak ekkor fog helyreállni a kívántos egyensúly, a termékenyítő béke, egyetértés s egység, a mely garantiája a további alkotások sikerének.

A zászlóbontás megtörtént igen kedvező auspiciumok közt. Tartsa fenn azt magasán s vigye diadalra s az Ujjalussy név fényes betűkkel lesz beírva a megyei rendezés új korszakának történetében.

—a.

A véradó.

(*) Borongós fellegek ülnek a politikai láthatáron. A fegyveres béke nyomasztó köde nehezedik a népekre.

A tulhajtott hadsereg-szaporítás, mely békés viszonyok között az általános katonakötelezettség folytán, a népeket fegyver alá kényszeríti és valóságos hadi állapot keretébe szorítja, korunkban a legsúlyosabban nehezedik a szegény népre, és kiszívja ennek véréit, pénzét, vagyonát.

Annyira izmossá fejlődött immár a hadsereg-szaporítás, és oly nagy terjedelművé nőtte ki magát, aminőt alig találunk az emberiség történetében.

Avagy állottak-e valaha békés időben és rendes viszonyok között egymással szemben nyakig fegyverben az államok, mint manapság? Fordítottak-e hadseregek főtartására és felszerelésére oly óriási költségeket, mint mostanában az államkormányok és uralkodó fejedelmek?

És mindez a felvilágosodás és humanizmus agyondicsőített századában történik.

Az államok egy-egy haditáborra, egy-egy katonakaszárnyára alakultak át, melyekben az egyes országok legmunkaképebb, legegészségesebb és így leghaszonvetőbb fiai ragadtatnak ki éveken át a polgári munka köréből.

Ez a fegyveres állapot sérti a személyes szabadságot, mert hátráltató befolyással van az ifjú polgárok élethivatásának szabad megválasztására, annak folytatására, tökéletesítésére. — Tönkre teszi őket erkölcsösség tekintetében; mert ugyan ki nem ismeri a kaszárnyai élet romboló hatását erkölcsi tekintetben? — Elfojtja a polgári és népies érzületet s ez által gyógyíthatatlan sebet ejt rajta; mert mióta e tulhajtott hadseregszaporítás a népek mellére ült, szűnő félben van a népélet régi, hagyományos kedélyessége és polgári szelleme.

E tulhajtott fegyveres állapot elrabolja a fiatal emberektől a legalkalmasabb időt, mikor magukat hivatásukban kiképezhetnék; mert épen akkor kényszerítik őket egy egészen más foglalkozásra, midőn a legtöbb erőt és ügyességet szerezhetnének tulajdon szakmájokban. Ez pedig nemcsak rájuk, hanem az egész gazdasági életre hátrányos hatással van.

Csodálkozhatunk-e tehát, ha minduntalan halljuk a panaszt, hogy iparunk, kereskedelmünk, mezői gazdaságunk stb. pang? — Csodálkozhatunk-e a nép elszegényedésén, vagyonának tönkretetésén?

Mert az óriási hadseregek föntartása és fölszerelése óriási pénzt emészt fel, sokba kerül. Honnan vegyék, ha nem a már ugy is szegény nép adójából, melyet a végrehajtók az utolsó fillérig kiperéselnek.

És csodálkozhatunk-e, ha az önfentartás miatt élet-halál harezot vivó s a nyomor sulya alatt roskadozó vidéki szegény nép a tengeren túl remél jobb hazát találni, s oda kénytelen vándorolni, a hol tudja, hogy az állam nem felejtí el legelső kötelességét, hogy alattvalóinak megélhetési módot, munkát és kenyeret adjon.

És ez az állapot, ez a nyomasztó fegyveres béke, mint látszik, így fog tartani mindaddig, míg a népek biztos politikai helyzetnek nem örvendenek.

Ne várjuk addig tehát a nép gazdasági föllendülését, vagyoni állásának fejlődését, míg az államok felhuzott fegyverekkel állanak egymással szemben s lesik egymás mozdulatát is.

Ez az állapot sulya majdnem felér egy háboru veszteségeivel s így nem oknélküli az óhaj, vajha mielőbb történnék meg vagy az államok végleges lefegyverzése, vagy a jelen nyomasztó bizonytalan politikai helyzet megszűnése.

Hazánk.

Uj kormány. A Szapáry-kormány lemondott és a király öfelsége W e k e r l e minisztert bizta meg új kormány-alakítással. Ez eseménynyel lapunk vezérezikke foglalkozik részletesebben. Itt csak annyit említnék meg, hogy — hir szerint — az új miniszterium Szapáry kivételével a régiékből alakul meg. Mindinkább terjed a meggyőződés, hogy e kormány nem sokáig fogja fenntartani magát, mert az a Tiszapártra támaszkodik; ennek befolyását pedig a szabadelvű pártnak igen tekintélyes része teljesen meguntta s T i b á d Antal volt államtitkár vezetése alatt Apponyi nemzeti pártjával ohajt egyesülni.

A törvényhozó testület mindkét házában nov. 9-én jelentette be Szapáry a kormány lemondását hidegen és röviden. Az alsóház zsufova volt érdeklődökkel; feltűnést okozott azonban, hogy a felsőházban nem jelent meg egyetlen kath. püspök sem, s a kinevezett főrendieken kívül alig volt jelen 3—4. Vihart jósló szélcsend ez?

— **A magyarok Rómában.** A pápa püspökségének 25. éves jubileumára hazánkból is nagy zarándoklat készül. A szervező bizottság élén dr. K ö n i g Gusztáv áll. E hóban már megkezdődtek e zarándoklatok Rómába s a világ ismét bámulója lesz annak a jelenetnek, mint sereglének a föld összes népei szent Péter széke köré, hogy bemutatásák hódolatukat Krisztus földi helytartója iránt. Nov. 10.-én volt az első fogadtatás, 500 Sacre-Coeur apácza tisztelgése, kik 50,000 lirát és nagy értékű ajándékokat hoztak a pápának.

— **Fényes tett.** Özv. gr. Kálnoky Felixné Köröspatakon róm. kath. leányiskola és kisedodova részére 22,000 frton díszes intézetet emelt, az intézet vezetését a szatmári anyaház irgalmas nénéire bizta, s fenntartásukról 30,000 frt alapítvánnyal gondoskodott.

— **Uj templomok.** A főváros elhatározta, hogy a szegényház terén 576,000 fton új kath. templomot épít a legközelebbi 5 év alatt. A Budapesten letelepülő lazarista atyák,

a kiknek a főváros a tisztviselő telepen adott telken, ugyanitt szintén templomot építenek.

Báró Hornig Károly veszprémi püspök, az egyházmegyei szegényebb iskolák felszerelésére 250 frtot adományozott.

A vas-miniszter szobra. A nagyérdemű Baross miniszter részére emelendő szobor ügyében Vaszary Kolos hercegprímás védnöksége s br. Podmaniczky Frigyes elnöksége alatt megalakult a szoborbizottság, mely Jókai tollával legközelebb bocsátotta ki a felhívást a gyűjtésre. A szoborra szánt adományok a „Magyar leszámítoló- és pénzbevéltő bank”-hoz (Budapest V. Dorottya-utca) küldendők. Az igaz hazafi mintaképe, a hazai ipar és kereskedelem felvirágoztatója, a ki vaskaput tört a Dunának s arany-kaput épített Fiumének s nagy alkotásaival újjá teremté a hazai közlekedésügyet, valóban méltó, hogy ércz-szobor hirdesse emlékét az utókornak. Adományokat a szoborra mi is szívesen közvetítünk.

Elítélve. L u k á c s László laczfalusi gör. kath. lelkészt a debreczeni esküdtszék az alkotmány és nemzetiség elleni izgatás miatt egy évi államfogházra és 500 forint pénzbüntetésre ítélte s nyomban letartóztatta. A kir. ügyészség azon körlevélért fogta pörbe, melylyel a bécsi deputációról való beszámolás végett Laczfaluba gyűlést hívott össze.

Se pénz, se — képviselő. A mai parlamentarismust csinosan jellemzi azon választási historia, a melynek színhelye volt Bodajk. Itt br. Atzél Bélát választották meg nagy többséggel képviselővé, de a kormánypárt kiszimatolta, hogy nem volt a választók névjegyzékébe fölveve. Nosza erre megindult a mindenünnen kibukott G a j á r i Ödön s maga és mások által felbiztatta a bodajki izraelitákat, hogy kérvényezzenek Atzél ellen; jót áll róla, hogy választását megsemmisítik, s lesz pénz is elég. Fleischmann Miksa, a zsidók vezére keresztül is vitte a kérvényezést s szerinte bele is került ez 9000 frtjába. A választást is megsemmisítették. De itt aztán elkezdődik a sorsfordulat. Gajári mit sem akar tudni a 9000 forintról. Bodajk pedig mit sem akar tudni Gajáriról, hanem nagy többséggel ismét báró Aczélt választá meg. Fleischmann most a bíróságnál keresi a 9000 forintját. Így leplezte le okmányokkal Aczél e csinos historiát.

Irányi utódja. A függetlenségi párt a meghalt Irányi helyére elnökévé E ö t v ö s Károlyt választá meg egyhangulag, miután a Polonyi vezetése alatt álló elégedetlenek kivánságaiba: a nemzeti párttal való fegyverbarátságba, és a párt új szervezkedésébe beleegyezett. De azért a lelkesedés nem lehet nagy mellette, mert bankettjén csak 31-en jelentek meg s az elégedetlenek Polonyival együtt távol tartották magukat.

A kolera. Budapesten még mindig tart. Naponkint megbetegszik 5—10, meghal 3—4. A vidéken is a már említett városokban állandóan fordul elő 1—2 eset. Legtöbb fordul elő Szegeden, Nagy-Becskeken Moholon, Temesváron, Mohácson. Ujabban fellépett Esztergomban és Vácson.

A kolera Sopron megyében váratlanul nagy mértékben fellépett; K a p u v á r o t t 4 nap alatt 30-an betegedtek meg benne s 13-an haltak el. Nagy-Becske-reken is naponkint 4—5 betegszik meg s 2—3 hal el. Legszomorubb a helyzet Szerb-A r a d á c z o n, a hol az 1800 lakosból szombaton 57, vasárnap 30 kapta meg

a kolera s most 120-an vannak benne. — A müncheni orvosok azzal fenyegetőznek, hogy ha az idő száraz marad, jövő tavasszal ismét kitör a kolera.

Az utazó Magyarország. A kereskedelmi miniszter jelentése szerint 1891. évben a magyar vasutakon 35 millio 886 059 utazott, tehát 6 millo 722.594-el több mint a megelőző évben. Ez a sok utazó pedig megtett összesen egy milliárd 504 millio 436 ezer 679 kilometer utat. Az állam tiszta nyeresége ez utazásokból 21 millio 725.394 frt., tehát 9 millio 65.394-el több, mint a megelőző évben. Ime a nagyérdemű Baross művének sikere.

Biztos kolera ellenes szer. Nagy-Kikindán egy napszamos meglátván egy kereskedőnél egy karbolla telt üveget, kérdé, hogy mi az? A kereskedő tréfából azt mondá hogy kolera ellenes szer: a ki azt felhajtja, soha sem kap többé kolera. A szegény ember, a mig a kereskedő másfelé volt elfoglalva hirtelen ki is itta a karbolos üveget. Persze, hogy összerágtá a szegénynek beleit, úgy hogy behalt s valóban nem is kapja meg többé a kolera.

Száznegy éves vőlegény. Él Gyomán egy Balogh Ferencz nevű száznegy éves ember, a ki már nyolcz feleségét eltemette s most a kilenczodik menyasszonyt akarta oltárhoz vezetni. Fiai megkérték a papot, hogy tagadja meg tőle az egyház áldását s e miatt el is maradt az esküvő. Csakhogy az öreg Balogh kijátszotta a fiait s a negyven éves özvegyet elvette balkézről.

Külföld.

Barátkozás. Az orosz cárevec Miklós nagyherczeg látogatást tesz most Bécsben királyunknál, ami a két állam közt levő viszony javulásáról tesz tanuságot. — Ezzel egyidejűleg egy másik közeledésnek is érkezik hire: az orosz csapatoknak folytonos előretolása az osztrák-német határhoz. Mi lesz ennek a vége?

Isten nélkül. Franciaország anarchistáia charmeauxi szünetelő bányamunkások közül elfogott társaik megboszulása végett Párisban dynamitos pokolgéppel ismét levegőbe röpitettek egy rendőri palotát. Az iszonyu rombolás számos rendőrhivatalnokot szaggatott szét, úgy hogy borzalom volt látni a romhalmazok között megcsontított hullákat és emberi testrészeket. Az áldozatok temetésén a kormánynyal élén ott volt egész Páris. A kormány viszont boszura készül a társadalom gyilkos ellenségei ellen s első sorban az izgató sajtót akarja megrendszebályozni.

Dr. Kohn — érsek. Az olmtüzi székes főkáptalan a napokban választá meg dr. Gautsch osztrák kultuszminiszter jelenlétében új herczeg-érsekét. A választott nem más, mint a választott nép egyik ivadáka, Dr. Kohn Tódor, olmtüzi apát-kanonok, ki nagy buzgalom és tehetség hirében áll s fia a zsidó vallásról keresztény hitre tért Kohn József gazdálkodónak.

Hatalmas ország deficitben. Németországban most nyílt meg az országgyűlés császári trónbeszédével, a mely alkalommal legkiemelkedőbb és egyszersmind leglehangolobb volt a 42 millio márka deficit és kölesön bejelentése. Haha! nagyon sok kell a — puskaporra a béke megőrzése végett.

Megbokrosodott lovak. A Belgiumban uralmat vesztett szabadkőművesek és

liberálisok most a kath. konzervatív kormány helyére az általános szavazati jog kivívása által, vagyis a csöcselék segélyével szeretnének jutni. Nagy tüntetéseket rendeztek azért e napokban Brüsszelben a csöcselékek által, a mely a királynak folyton fülébe ordította az általános szavazati jogot, úgy hogy a királyi koci lovai is megbokrosodtak tőle. Genfben azonban már a felizgatott tömeg is megbokrosodott s a vízvezetési csatornákat felszakítva a csillapító rendőrségre dobálta, mely a tömeg közé lőtt s így fékezte meg az — általános szavazati jogot.

A makaroni hazájában, Olaszországban, a múlt héten voltak az új képviselő választások. Nagyon természetesen a modern parlamentarizmus módja szerint a fennálló Giolitti-kormány fényes győzelmet aratott, de véghetetlen közöny közepett, mert a jó katolikusok a pápa rendelkezését követve teljesen tartózkodtak az egyházat megrábló hatalom szavazó urnáihoz közeledni s így a választóknak harmadrésze sem vett részt a választásokban.

Örült fejedelem. Karagyorgyevics herezeg táviratilag értesítette az orosz cárt, és Leuchtenberg herezeget a montenegrói fejedelem vejét, hogy Nikita fejedelem tényleg megörült és kérte a Pétervárott levő montenegrói küldöttség elfogadását, mert a fejedelem botrányos dolgokat provokál. Több főpapot és katonatisztet azon gyanu alapján, hogy a fejedelem élete ellen törnek, elcsapott és többeket elzárattott. A fejedelem három fia Cettinjébe érkezett, hogy atyjukat megfékezzék.

Szövetség. A Francia- és Oroszország közötti szövetség, a mely eddig csak szóbeli megállapodás tárgyát képezte, a napokban — hír szerint — szerződésileg is megkötöttet.

Nem lesz háború. Bismarck legújabb kijelenté, hogy 2—3 év előtt egyáltalában nem kell félni a háborútól, mert Franciaország, ugymond, sokkal kevésbé háborus kedvű és harcra kész, mint volt 1888-ban. Három évnek előtte Oroszország sem gondolhat háborúra, mert előbb nem lesz kész új hadi felszerelésével. Hozzá kell vennünk, hogy sem a cázár, sem az orosz nép nem akar háborút; a kik a háborúra izgatnak, azok a sajtó emberei, a lengyelek és a zsidók.

Francia-német háború — Dahomeyben. A francziák tudvalevőleg Afrikában a harczi dahomey néger törzsszel hetek óta kevés sikerű háborút folytatnak. Legújabb kitünt, hogy a dahomeyket németek látják el fegyverekkel és legkiválóbb vezéreik 6-an németek és 3-an belgák, ezenkívül 200 fehér van a dahomiták között.

Az új világ köztársasága — Amerika — most választá meg elnökét. Cleveland, ki már viselte e tisztet s egy szép följajnló nyilvános imával kezdé meg hivatalát, — a demokrata párt nagy többségével győzte le a republicanus Harrisont, a volt elnököt s most ő a hatalmas új világ legelső embere.

Lord Donington visszatérése ősei-nek kath. vallására Angolországban most nagy feltűnést keltett. Idősebb nővére, lady Clifton már régebben visszatért a kath. vallásra, még mielőtt a katolikus Norfolk hggel megesküdt volna. A lord fia, Loundoun márki is, már jó idő óta katolikus.

Kitartó gyarmatosító. A dugzagdag és jótékony Hirsch báró a múlt években Délamerikában s Argentiniában roppant földbirtokokat vásárolt össze s azokra az

Oroszországból kivándorló zsidókat telepítette le. Ezek a gyarmatok azonban nem sokáig állottak fenn, mert a zsidók tömegesen és siralmas állapotban hagyták oda új hazájukat. Most a báró újra kísérletet tesz. Woodbine-ben 2000 hektár területet vett 39.000 dollárért s a földet 12 hektáros részekre osztva oda zsidó családokat (eddig 62-öt) telepített le, mindegyik családnak adott a 12 hektár földön kívül házat, magtárt, csürt, földmivelő eszközöket, magot, 1 tehenet és 25 tyukot, melyeket 10 év alatt tartoznak visszafizetni a gyarmatosító pénztárba.

Az első kath. püspök. 1536. év, tehát több, mint negyed század óta nem volt Dániának kath. püspöke. Az isteni gondviselés végre megkönyörült Dánia katolikusainak árváságán s így történt, hogy a f. év elején az apost. Szentszék kinevezte msgr. Euch Jánost Dánia püspökévé, kit szept. 8-án konszekráltak Osnabrückben. Az új püspök múlt héten tartotta bevonulását Dánia fővárosába, Kopenhágába, a hivek s a hatóságok élénk részvételével.

Megváltozott világ. A régi spanyol etiket szerint az, a ki a királynét megérintette, halál fia volt. És ma? A nemeslelkű spanyol királyné, midőn Cadixban a rokkantak házába meglátogatta, egy vak ezredesnek, ki mélyen sajnálta, hogy nem láthatja a királynét, megengedte, hogy reszkető ujjával végig simogathassa arcát és homlokát.

A kolera Hamburgban teljesen megszünt; de Lengyelország Lublin kormányzóságában naponként 15-el emelkedik s Szerbiában is fellépett.

— **A pápáról.** Vatikáni körökből írják: Mialatt a külföldi lapok egyre azt terjesztik, hogy a pápa nagyon beteg, ő szentsége a legkitünőbb egészségben van. Egy főpap e sorok írója előtt a legmélyebb meggyőződés hangján így nyilatkozott. Nemesak hogy XIII. Leó kitünően érzi magát, hanem ő szentsége éppenséggel bámulatba ejt mindenkit. Körülötte a legerősebbek is néha elfáradnak, a pihenés szükségét érzik, de ő soha! Azt lehet hinni, hogy ez a főpap téved, mert gyakran láthatni a pápát, a mint a fejét jobb karjára támasztja és szeméit behunyja, miközben egy főpap jelentést vagy másféle iratot olvas fel neki. De mihelyt a fölolvadás véget ér, XIII. Leó hirtelen fölemeli fejét, töltözi szemüvegét, oda adatja magának a kéziratot... és pontonként megfontolja, hogy mit lehetne rajta változtatni. XIII. Leó ma nyolczvanhárom éves, de ez a nagy kor nem volt képes megrontani nagy értelmességét, bámulatos elméleti világosságát, kitünő emlékezőtehetségét és vasakarátát.

Vidék.

— **Szatmár egyházmegye** kath. papsága is mind sürűbben kezdi érezni a protestantizmussal szövethetett szabadelvű kormány-nak lelkiismeret-szabadságot lábball tipró üldözéseit. A felsőbányai, csapi, tibai, técsői s turterebesi plebánosnak elítéltetése után Szaniszlóról veszszük a legújabb hirt az ottani plebánosnak elítéléséről, mivel Istentől reá ruházott lelkiismeretbeli kötelességét hiven teljesítette.

Folyó hó 9-én lett a nagykarolyi szolgabírótság elé állitva dr. Jordán szaniszlói plebános, akit, mivel Kovács Nándor, szaniszlói gyógyszerész és Tikos Anna, vegyes

házasságban élő szülők leány-gyermekeit azok határozott kívánságára megkeresztelte, Takács Ferencz ev. ref. pásztor feljelentett az anyakönyvi kivonat át nem küldése miatt.

A tárgyalás és a hozott ítélet valóban igen érdekes, ugyanis a bepanaszolt plebános beszédére az ev. ref. pásztor határozottan tagadásba vette a szülők azon természetes jogát, mely szerint gyermekeik vallásos nevelése felett intézkedhetnének; a mi pedig az ítéletet illeti, különösége abban áll, hogy míg a keresztelő lelkész 15 frt bírságra ítélte, anyakönyvi kivonat áttételére nem kötelezte, így tehát maga a keresztelés ténye az, mely büntetésre méltó, — különös gondolkodás! de, hogy szabadelvű (?) és a korszellemnek megfelelő, az bizonyos!

Az ítélet ellen mind a két fél fellebbezett.

— **Tur-Terebesen** is megperdült már a győztes Csáky árverező dobja Hofbauer Ignác plebános sertései felett 25 frt osztrák ért. forintokért, melyekre a buzgó plebánost elkeresztelésért ítéltek. Árverezőül nem akadt senki, kénytelen volt a végrehajtó jegyző szégyenpírral arcán reá licitálni s meg is vette 25 frt és 1 krajczárért, a melyből 25 frt Csákyknak jutott. 1 kr pedig rendes nyugta mellett átadott a plebánosnak a magyar lelkiismeret-szabadság örök emlékeül. Most már tehát tiszta szent a béke, meg van mentve a m. k. államtekintély. És mily kevésbe került? Itt csak egy disznóba, ott csak egy bornyuba. Méltó ezimere lehetne a Csáky-féle magyar liberalismusnak.

— **Szaniszlón** 8 napig tartó népmissiót tartott két kedves ajku Jézus társasági atya P. Flodung és P. Gulyás igen fényes eredménnyel; 1400-ra menő volt a gyónók és áldozók száma. Most Vállajra mentek a jó atyák, ahonnan később Lőcsére, majd Győrbe fognak menni bánatot és üdvöt hirdetni.

Községünkben a héten lett fölszentelve vasárnap a bold. szüz tiszteletére épült temetői kápolna, mely épülését Jordán Károly plebános ur és jó hivei áldozat-készségének köszöni.

— **Gencsen** a napokban egy református ember, 16 éves leányát, ki anyja után a kath. anyakönyvbe volt írva, a református pappal akarta eltemettetni, „mert az ő udvarába ugyan kath. pap keresztel be nem teszi a lábát.“ A református pap szintén nem akarta eltemetni a leányzót, mint nem az ő ekleziájához tartozót. Így temették el aztán a szegény leányt polgárilag négy falusi parasztnak a vegyes házasságok és protestans türelem nagyobb dicsőségére. Kíváncsiak vagyunk vajjon ily esetek megakadályozása végett nem fog-e észébe jutni valamely liberális nagy államférfiúnak indítványozni az általános kötelező polgári temetés behozatalát, az általános kötelező polgári házasság mintájára?

— **Bereg-Surány.** Meg volt a nagy öröm Bereg-Surányban! Mélt. Meszlényi Gyula püspök ur nagylelkűsége, számos jótévedő hozzájárulása s a hivek páratlan buzgósága folytán rövid pár hónap alatt felépült a bereg-surányi r. k. esinos kis templom, s f. é. nov. 6-án püspök urunk őméltósága által benedikáltatott. Feledhetetlen nap lesz ez mindenkor a surányiak előtt.

Kilencz óra tájban szokatlan emberáradat hullámzott a templom előtti téren. Beregszászból s a szomszéd községekből templomi lobogók alatt özönlött a hívők serege.

11 óra körül érkezett meg püspök urunk őmélt. fényes kíséretével, élén a lovas bandériummal.

Az öröm, a meghatottság s a lelkesült-ség tetőpontját érte el akkor, amidőn a főpásztor elvégezvén a szentelési szertartást, kiállott a szabadba a nép közé s megnyitotta ajkait a beszédre.

Zavarba kellene jönnöm, ha a főpásztor eme sz. beszédjének a meghatóbb részeit kiemelni akarnám! Valóban nem tudom mikor dagasztotta jobban keblünket a szent érzelem? vajjon akkor-e, amidőn őméltósága b. e. „Hám” püspök érdemeit vázolta, s szerénységével nagy lelkét tündököltette: „nem vagyok méltó — ugymond — „Hám” püspök saruja kötelét megoldani” „semmit sem bir az utód e sz. püspök erényei között, csak egyet, azt t. i. hogy forrón szereti népét!”? avagy akkor, amidőn lélekben bevezetett bennünket a templomba s ott az Oltári szentség előtt, annál az általa fölguytatni parancsolt pislogó „örökmécs” világánál lángra gyújtotta szívünk sz. szerelmének szövétnekét? avagy midőn a szószékről beszélve, Jézus sz. igéinek a társadalomra gyakorolt üdvös befolyásait ecsetelte? vagy midőn a gyóntatószékről elmélkedve annyira elragadt bennünket, hogy hajlandóságot éreztünk magunkban azonnal a főpásztor lábai elé borulni, s ott nyilvános bűnvallomást tenni? . . . Óh de mit is kontárkodom ennek a nagyoknak és kicsinyeknek szemeiből könyeket facsaró szép predikáció vázolásának csak a megkísérlésével is? . . .

Az első sz. misét e templomban Novák Antal nagy prépost ur czelebrálta.

Sok sok megható apró dolgok után következett B. Surányban báró Uraiéknak, Baktán Ocskay István urnak, Beregszászban Turcsányi főurnak magas eleganciával párosult magyar vendégszeretete. Itt aztán nagyon nehéz lenne eldönteni, vajjon a három uri egyén közül melyik fejtett ki finomabb izlést s nagyobb szíveséget?!

r. l.

— **Fülpös-Daróczról** veszszük mély részvétellel a következő gyászhi: Benedekfalvi Luby Géza és gyermekei: Piroska, Géza és Margit; Luby Gyula és neje landzséri és talmási Oláh Blanka és gyermekök: Gyula; Luby Lajos és neje okolicsnai Okolicsanyi Hermin; Luby Zsigmond és neje péchujfalus Péchy Anna s gyermekeik: Katalin és Sarolta; buji Jékey Zsigmond fiával István: ugy maguk, mint az összes rokonság nevében megszorodott szívvel jelentik a forrón szeretett anya, nagynya, anyós és legjobb rokonnak öz. benedekfalvi Luby Zsigmondné szül. nagyilosvai Ilsvay Katalin élte 68-ik évében hosszas szenvedés után Fülpös-Daróczon f. hó 11-én reggeli 10 órakor tüdőszélhűdés folytán történt elhunytát.

— **Szakaszon** a jezsuita atyák a nép kívánatának és meghívásának engedve a jövő tavasszal fogják megtartani nagyhatású missiójukat.

— **A nagybánya-zsibói** vasut előmunkálatai Péterfy Zsigmond vasuti mérnöknek adatott ki 12 ezer forintért, a ki köteles ezt jövő év márcz. havában megkezdeni s a jövő év végeig befejezni. Az előmunkálatok költségeire 10 ezer forint már együtt van, melyhez Szatmár város, Nagybánya, Teleki Géza gróf, Teleki László Gyula gróf, Szikszay Szilágyi alispán 1000 frttal járultak. Wekerle Sándor is aláírt 500 frtot. Ujabban

e vonal kiépítésének ügye igen előnyös fordulatot vett. (Nb. és V.)

— **Kabola-Polyánán** vasárnap tették örök nyugalomra Ragány Károly plebánost, a kinek gyors halálára alig voltak elkészülve a hivek. Az életerős, egészséges buzgó plebános hatottak estéjén még a temetőben megható szép beszédet tartott szerető hiveihez, ott hülhetett meg, mert ezután hagymázba esett és 8-ik napra már meghalt nem rég választott² új pályája helyén, melyet anyyira megszeretett. Temetését Schönher Agoston apát-főesperes végezte a vidéki plebánosok segédletével. Ott volt a handal örege s apraja s alig volt szem, melyből a fájdalom könnyei ne gördültek volna le a kötelesség áldozataként elhunyt szeretett lelkipásztor korai halála felett. Nyugoejük békében!

— **Nagy-Károlyban** a villanyvilágítás behozatala végett gr. Károlyi Istvánnál a napokban volt értekezlet, a hol a takarékpénztár terve és a új gőzfürdő ügye is megbeszélés alá került. Részvénytársulat van alakulóban.

— **Nagy-Somkut.** Széki gróf Teleki Gizella; gróf Teleki Ede s fia Elemér; gróf Teleki Géza, neje Muráty Irén s fiok Pál; öz. gróf Teleki Andorné alsó-balázsfalvi Cserényi Anna s gyermekei Ferencz és Mathild; gróf Teleki Sándor, neje Graefl Sarolta s gyermekeik: Jenő, Eduardin, József, Tibor; hallerkeői gróf Haller Sándor — megtört szívvel tudalják a legjobb anyának, anyósának, nagynyanának és nővérnek öz. római szent birodalmi, Széki gróf Teleki Eduárdné szül. Hallerkeői gr. Haller Mathildának folyó 1892. évi november hó 7-én, Nagy-Somkuton hajnali 3 órakor hosszas szenvedés s a halotti szentségek ájtatos felvétele után, életének 74-ik, özvegy-ségének 17-ik évében történt gyászos elhunytát. — Áldás és béke lengjen drága porai felett!

— **Az ungvölgyi** vasut, melynek engedményese Hieronim Károly volt — miután az engedmény Schwarz Ármin ismert nevű vállalkozóra szált — ki fog építtetni és a mint az „Ungvári Közlöny” írja, már a jövő októberben meg is fog nyitattani.

Mi ujság?

— **Püspökünk** ő méltósága f. hó 12-én Irinyi Tamás dr. és sz. széki jegyző kíséretében Vállajra távozott, hogy ott részt vegyen a jézustársasági atyák által vezetett három napi népmiszió-ájtatosságon. Ő méltósága Serly Károly ez. kanonok, esperes plebános vendége volt e három nap alatt.

— **A városi közgyűlésből.** A képviselőtestület mult heti közgyűlése 1) a Frommer-féle telket 12.000 frtért megvásárolta. 2) A József-főherczeg honvéd-laktanya pótmunkálatára a kért 4496 frtot megszavazta. 3) A n.-károly-somkuti vasutvonalra a csererdőből 24 hold területet 5000 frt értékű törzsrészvényekért átengedte. 4) Az elhalt Kapusi András helyére Bossin József pót-virilit bevette a rendesek sorába. 5) Intézkedett a hegyre vonatkozó szabályrendeletek pontosabb végrehajtása iránt.

— **Kinevezés.** Aiben Mátyás szatmáregyházmegyei áldozópapot és szentszéki ülnököt, a helybeli kir. kath. főgymnasium szeretett lelkes h. igazgatóját a király ő felsége a tanárikar és tanítványok örömeire ugyanide rendes igazgatóvá nevezte ki. E ki-

nevezés következtében megüresült hely ismét egy új tanárral fog betöltetni a gymnasiumnál.

— **Kitüntetések.** Püspökünk őméltósága fölterjesztésére Ő császári és apostoli királyi Felsége f. é. október 30-án, Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával Hehelein Károly, pápai kamarás, szentszéki elnök és ungvári plebános sz. Ágostonról nevezett pécsi czimzetes préposttá és egyuttal ungi főesperessé — továbbá: Szabó Norbert kanonok és székesegyházi főesperes sz. Benedekről nevezett szkalkai czimzetes apáttá, — végre Forgács János beregi főesperes és munkácsi plebános deveczi czimzetes préposttá lettek legkegyelmebben kinevezve.

— **Hymen.** Nagy László alispán Domahidy Erzsébet urhölgygyel, — Boborszky Antal építész Madarassy Emilia kisasszonnyal, öz. Madarassy Lászlóné urnő kedves leányával a napokban tartották esküvőjüket.

— **Ragány Károly** kabolyapolyánai lelkész, ny. főgymnasiumi tanár élete 46., áldozársága 21. évében rövid szenvedés és a halotti szentségekben való részesülés után folyó évi november hó 11-én elhunyt. A megboldogult földi része folyó hó 13-án délelőtt tartott engesztelő szent-mise után helyeztetett nyugalomra Kabolyapolyánán.

— Ragány Károly született 1847. január 5-én Nagy-Kállóban, Szabolcsvármegyében. Az elemi és gymnasiumi iskolákat Egerben, a theologiai tanulmányait a premontrai rend jászói seminariumában végezte.

Tanulmányai végeztével a szatmári egyházmegyébe vétetvén föl, 1871. ápril hó 27-én, áldozárrá szenteltetett s Fehér-Gyarmatra káplánul küldetett. Innen 1872. október 1-én Budapestre lett küldve a gymnasiumi tanári cursusra, melynek végeztével 1873. aug. 1-én mint káplán alkalmaztatott Ungváron. Majd 1874—1890-ig mint szak-képzett tanár működött a szatmári kir. kath. főgymnasiumban és azután rövid ideig a miskolciban; azonban nagyobb mérvű megbaja miatt nyugdíjba lépett s a rokoni körben N.-Kállóban tartózkodott mintegy félévig, amidőn egészségi állapota némileg helyre állván, kívánságára mint plebános előbb Pusztadobosra, majd Kabolya-Polyánára lett kinevezve. Itt érte őt hirtelen a halál élet korának delén hivatalos működésében f. é. november 11-én reggel a szentségek ájtatos és buzgó fölvétele után. Nyugodjék békében!

— **Áthelyezés.** A kapolya-polyánai álmásra ideiglenesen helyettes lelkészül Müller János szatmári káplán lett áthelyezve.

— **Emlékeztető.** A szatmári kath. legényegylet felolvasó és szavaló-estélyét folyó hó 20-án tartja, melyre ujjal felhívjuk az érdeklődő közönség figyelmét.

— **A fogyasztási és italmérési adókat** a város az államtól 93.512 frt 72 krért megvásárolta és bérbevette.

— **A helybeli önkéntes tüzoltó-egyesület,** befejezvén a közöshadseregbeli katonaság második osztályának tüzoltói kiképezését, 1892. évi november 20-án, vasárnap délután 3 órakor, a katonatüzoltóság képességét a közöshadsereg régi és új laktanyáján bemutatja s ez alkalommal a maga részéről is kapcsolatosan évzáró diszgyakorlatot tart, melyre az érdeklődő nagyérdemű közönséget szives tisztelettel meghívja az egyesületi parancsnokság. **M ü s o r o z a t:** I.

Iskolaszerezés szivattyúval: a katonaság által. II. Ugyanaz a tüzoltóság által. III. Iskolaszerezés a katonaság által. IV. Ugyanaz a tüzoltóság által. V. Támadás a laktanya udvarán levő jármű-szertár tetőzetére a helyszínen kiadandó feltevés alapján a katonaság által. VI. Vegyes támadás a régi laktanya tetőzetére a katonaság és tüzoltóság által. VII. Vegyes gyakorlatok az ugróponyvával. VIII. Ugyanazok a mentőzsákkal. IX. Ereszkedés a drezdai módszer szerint a tüzoltóság által. X. Az új laktanya tetőzetének megtámadása a tüzoltóság által. Esetleges kedvezőtlen idő a gyakorlat műsorozatában változást idézhet elő. Esős idő esetén a gyakorlat elmarad.

— **A hatvanas bizottság táncvizsgálma,** mely a gör. kath. iskolába járó szegény sorsu jó tanulók felruházására a Vigadóban vasárnap este tartott meg, daczára a csuf időnek, igen szépen sikerült. A bizottság, mely már a múlt évben is hasonló mulatságot rendezett, ez alkalommal is igen szép eredményt mutatott fel; dicséretleg emeljük ki a gör. kath. dalárdát, mely kellemes szórakozást nyújtott a mulató közönségnek. A buzgó rendezőség már csak a jótékony cél tekintetéből is elismerést érdemel.

— **Színházi jelentés.** Tisztelettel értesitem Szatmár város n. é. közönségét, miszerint jól szervezett dráma-, vígjáték-, népszínmű és operett társulattal és teljes zenekarral előadásaim műsorozatát november 17-én megkezdem. Továbbá van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy szerencsés voltam az egész évadra állandó vendégül R. Réthy Laura asszonyt, a budapesti népszínház és a kolozsvári nemzeti színház volt primadonnáját, az ország legszébb hangu énekes művésznőjét megnyerni. Társulatom névsora: Nők: R. Réthy Laura, I. operett és népszínmű primadonna, mint állandó vendég. Vida Etel, operette és népszínmű énekesnő. Cservári Irma, operette énekesnő. Ságliné Anna, drámai anya. Váli Béláné Paula, hősnő. Miklósy Ilonka, szende. Kissné Árpási Katieza, komika. Vertán Anna, soubrette kimikanő. Benedekné, társalgási. Mezeiné Lángh Ilon, naiva. Hatala Emma Kovacsics Kornélia, Sándoriné, Benkő Karolin Horváth Emma, Hódosi Anna, Sárosi Irén, Kecskeméti Miklósné, kardaloslók. Férfiak: Kömley Gyula, operette buffó (igazgató.) Benedek Gyula, bonvivant (rendező.) Kovács Lajos, jellem-apa (rendező.) Mezey Kálmán, operette buffó, komikus. Krémer Sándor, szerelmes. Lorándy Lajos, tenorista. Kiss Ferkó, operette és népszínmű énekes. Miklósi Gábor, segédszerelmes. Dajka Balázs, op. bariton és népszínműénekes. Sándori Kálmán, Zajongi Elemér, Abai Gyula, Kovács Károly, Nagy Gyula, Török Tivadar, Szabó Béla, kardaloslók. Karmester Révai Arnold, 14 zenész, 1 ruhatárnok, 2 kellékes, 1 diszmester. Kecskeméti Miklós sugó. Bérlet-ár egész évadra azaz 100 előadásra, mely kizárólag minden előadáshoz érvényes: Alsópáholy 250 frt, Felsőpáholy 200 frt. Támlás- és Erkélyszék 1., 2. sor 70 frt. Körszék 60 frt. Zártszék 45 frt. Havi azaz 20 előadásos bérlet: Alsópáholy 60 frt. Felsőpáholy 50 frt. Támlás és Erkélyszék 16 frt, Körszék 14 frt, Zártszék 10 frt. A bérletben következő újdonságok kerülnek színre. Operettek: Szerencse fia, Szultán kedvese, Szép Heléna, Bőregér, Kismolnárné, Jonathán, Madarász, Katonás kisasszony. Paraszt becsület op. Vígjátékok: Bolondok háza, Huszárszerelm. Bohózatok: Kurta szoknyások, Diurnista. Népszínművek: Siroki románcz, Kis madaram, Fityfirty, Spitzer Régi. Szin-

művek: Thermidor, Atyafiak, Nagy Galeottó Rea grófnő, Beesület. A bérlet eszközlése végett személyesen teendem tiszteletemet, magamat s társulatomat a n. é. közönség pártfogásába ajánlva mély tisztelettel Kömley Gyula, színigazgató.

— **Uj vasut.** A szatmári-bikszádi helyi érdekű vasut érdektségének választmánya a napokban gyűlést tartván, elfogadta a bemutatott tervet, mely szerint a keskenyvágányu vonal Szatmártól Bikszádig terjedve s az Avas minden fontosabb pontjait érintve 57 kilométer hosszúságú lesz és 700,000 frtba kerül.

Irodalom.

— **A kolosseum vértanú.** Képek az római amphitheatrum történetéből. Irta t. O' Reilly A. J. apostoli hittérítő. Fordította Matyacszkó Teodor, papnevelő intézeti lelkiigazgató. Ára 1 frt 20 kr. Megrendelhető a „Pázmány-sajtó” czimén Szatmáron. — Addig is, míg bővebben ismertetnők e felette érdekfeszítő művet, a legmelegebben ajánljuk olvasóink szives figyelmébe.

— **Missa duarum vocum aequalium Cantu in duos choras distributo.** Auctore Aloysio Hennig S. J. A megható, komoly egyházi ének valódi mintája, mely nemes egyszerűségében fenséges; ép azért méltó a legszélesebb körű elterjesztésre. Kapható Kalocsán a „Hírnök” szerkesztőségénél. — Ára 50 kr.

Különfélek.

— **A sajtó.** Dr. Roos freiburgi (Baden nagyhercegségben) érsek egyik legközelebbi főpásztori körlevelében következő figyelemre méltó megjegyzéseket írja a sajtóról: „Fájdalom, még vajmi nagy azon egyének száma, kik noha még keresztényeknek nevezetik magokat, mégis megszokták oly hirlapokat olvasni, melyek határozottan ellensége a kereszténységnek. E sajtó folytonosan becsmérli, gyalázza rágalmazza és közgöny tárgyává teszi a vallásos hitet, a mi szent kath. egyházunkat s ennek szolgálait, a papokat. Azok, kik naponkint olvassák e gyalázkodásokat, azzal mentegedőznek, hogy mindez hatástalanul marad reájok nézve. De e mentegedőzéssel már azt bizonyítják, hogy élő hitők, Isten és az ő szent egyháza iránti szeretetök megingott. Mert ugyan melyik jóra való keresztény ember türi el, hogy az ő drága pénzéből fentartott hirlapban nap nap után gyalázzák mindazt, a mi ő előtte szent és sérthetetlen? Csak a nagyon erős hitűek s ezek is csak kivételes esetben mentegedőzhetnek az e fajta lapok olvasásával, de még ezek is azon veszedelem elé jutnak, hogy a mindennapi gyalázkodások megintgatják őket hitőkben.

Apróságok.

Nem mind arany, a mi fénylik, de ritkán tartják azt aranyknak, a mi nem fénylik.

A ki mások ostobaságán mérgelődik, még nem ismeri a sajátéit.

Nem rég születni, nemsokára meghalni; ez az egész dicsőség!

Ha az inga azt hinné, hogy ide-oda mozgása közben előre is halad, épp oly botor volna, mint az ember, ki vágy és élvezet között ide-oda tántorog, míg az óra le nem jár.

A botor az élet egész symmphoniját dipról játsza, a böles egész életén keresztül gyakran egy akkordon kinlódik.

Tul sok gáncs csak bánt, de tulkevés dicséret elkeserit.

Történik egy nagy posztókereskedésben. Fiatal hölgy: Mi az ára ennek a szövetnek?

Segéd: (udvariasan): Méterje egy csók!

Hölgy: Kérek tiz métert belőle!

Segéd: Tiz métert? Igenis. Tiz méter, tiz csók!

Hölgy: (szeretreméltóan): Jó, majd a — nagymama kifizeti!

Szerkesztői üzenet.

Ego-nak. Köszönjük szives és gyors értesítését, hogy az illető lapnak kérdéses tárczája, mely jónak látta ugyanezen nevet fölvenni, nem becses tollából került ki. Mi annak irányzatából úgy is bizonyosak voltunk felőle. Ezek után azt hisszük a gyanúsítók is elhallgathatnak.

G. E. Köszönjük és kérjük máskorra is.

F. P. Kidolgozása miatt nem közölhető.

T. E. Későn kaptuk, azért csak keveset használhattam fel belőle. Köszönjük buzgó támogatásodat!

F. L. Multkori szép tárcza-közleményének sikere nagy buzdításul szolgálhat a gyakori munkáságra.

LÖVY MIKSA

könyvkereskedő Szatmáron.

Ajánlja a n. é. tanférfiaknak és a t. szülőknak az új tanév beálltával jól felszerelt

TANKÖNYV-, TANSZER- és IRÓSZER RAKTÁRÁT

a legolcsóbb árakban.

Ugy a Szt. István társulat, valamint a m. kir. államnyomda és az összes hazai kiadóknál megjelent tankönyvekből dus raktárt tartok készletben és azokat rendes árban, **vidékre bérmentve** szolgálom.

A tanügy férfiakat szivesen részesitem tiszteletpéldányokban.

Kitűnő tisztelettel

Lövy Miksa,
könyvkereskedő.

**Ódon tankönyvek
igen jutányos árban.**

FRIEDL HUBERT
(BÉCS, V.)
hirdetési IRODÁJA

katholikus lapok s népiratok bárminő hirdetéseinek fölvetelét eszközli a bel- és külföld összes katolikus lapjaiba.

Az ezen intézet utjáu hirdető nemcsak idővesztéségtől s a különféle lapokban való közléssel járó fáradságtól szabadul meg, hanem legalább oly mérsékelt díj mellett hirdethet, mint közvetlen uton. A lapok alkalmas megválasztásáról a hirdetési szöveg helyes fogalmazása szembeötlő alakjáról, valamint a szükséges (galván) elicék minden haszon nélkül számított áron való elkészítéséről gondoskodik az intézet. Költségvetés s a különböző lapok jegyzéke kívánatra megküldetik. (10 kros bélyeg.)

Mikádó,
6 frt.
Mencsikoff,
10 frttól feljebb.

Minden darab szabott árral elátva.

Nadrág 2—6 frttig.
Kék munkásruhák,
2—3 frttig.

TELJES VÉGMÁDÁS.

Téli kabát,
Felöltő,
10 frttól feljebb.

A raktárunkon levő összes saját műhelyünkben készült, legjobb minőségű az előadási áron eladtnak.

Öltöny,
Salon kabát.
8 frttól feljebb.

Legjobb és egyedüli alkalom legolcsóbb bevásárlásra.

PAUKER VILMOS és GUSZTÁV
férfi ruhá termékekben.

Budapest. Magyar-utca 1. szám I. emelet, a hatvani-utca sarkán.

Litteczyk és Reizer
könyv- és papirkereskedése
Szatmáron.

Van szerencsénk a n. é. közönség becses tudomására adni, hogy a

PALLAS NAGY LEXIKONA

f. évi november elején indul meg s arra megrendelőket már most elfogadunk.

A Nagy Lexikon több évi gondos és nagyobb-szabású előmunkálatok alapján létesült s több mint 180 szakszerkesztője és munkatársa a magyar tudományosság és közélet legkiválóbb képviselői sorából kerül ki. — A NAGY LEXIKON rendkívül díszes kiállításban famentes (tehát soha meg nem sárguló) papírra nyomva körülbelül 13.000 kéthasábos oldalra terjedő szöveggel, több mint 2000 szövegillusztrációval, mintegy 64 színnyomatu (chromo) képpel, 170 színezett térképpel s városi tervrajzokkal és 240 fametszeti képmelléklettel 16 kötetben jelenik meg, még pddig füzetes és kötetes kiadásban.

A füzetes kiadás 240 füzetből fog állani s minden héten egy-egy 3—4 ivnyi füzet fog megjelenni 2—4 képmelléklettel.

Ára füzetenkint 30 kr. = 60 fillér.

A kötetes kiadás 4 havonként 45—50 ivnyi szöveggel s megfelelő mennyiségű képmelléklettel jelenik meg.

Ára egy-egy kötetnek díszes felbörkötésben 6 frt. = 12 korona.

Hogy ezen páratlan mű megszerzését mindenkire nézve megkönnyítsük, elhatároztuk, hogy a kötetes kiadást **tetszés szerinti havi részletfizetésre is szállítjuk.**

Kívánatra az első füzetet vagy kötetet bárkinek bérmentve küldjük meg.

Kiváló tisztelettel **LITTECZYK és REIZER** könyvkereskedése.

FÜSZER ÁRUK AKTÁRA.

Uj üzlet megnyitás.

Van szerencsém a mélyen tisztelt közönség szives tudomására hozni, hogy a helybeli piacon, Deák-téren Lengyel Endre ur házában a mai kor igényeinek megfelelő

fűszer-, bor- csemege- és ásványviz-kereskedést nyitottam s azt

DÖRY DEZSŐ

törvényszékiileg bejegyzett cég alatt vezetem. — Támaszkodva az ország több előkelő városaiban, nemkülönben a helybeli piacon szerzett tapasztalataimra, megfelelő üzlet tőkémre, ama kedvező helyzetben érzem magam, hogy **jóminőségű áruim, szolid árak, gyors és pontos kiszolgálásom által a legmagasabb igényeket is kielégíteni képes vagyok.**

Bátor vagyok fölhívni a mélyen tisztelt közönség szives figyelmét, méltóztatna nálam egy próba-bevásárlást eszközölni, hogy jó minőségű áruimról, nemkülönben a szolid árakról meggyőződést szerezhessen.

A mélyen tisztelt közönség szives pártfogását kérve, vagyok

kiváló tisztelettel
DÖRY DEZSŐ.

Szolid árak mellett jóminőségű áruk gyors és pontos kiszolgálása.

Szatmári gőzmalmi liszt raktár.

Tea, tea-stemény, rum, magyar és francia cognae különlegességek.